

Fremsat den 8. oktober 2026 af Mette Thiesen (DF), Alex Ahrendtsen (DF), Mikkel Bjørn (DF), Rune Bønnelykke (DF), Mikkel Dencker (DF), Allan Feldt (DF), Jan Herskov (DF), Julie Jacobsen (DF), Christian Kirk (DF), Josephine Alstrup Kofod (DF), Lone Langballe (DF), Malte Larsen (DF), Morten Messerschmidt (DF), Michael Nedersøe (DF), Anders Vistisen (DF) og Nick Zimmermann (DF)

Forslag til folketingsbeslutning

om godtgørelse til og en uvildig udredning om danske kvinder udsat for antikonception uden samtykke

Folketinget pålægger regeringen i indeværende folketingsår at

- fremsætte et lovforslag, der indebærer en godtgørelsesordning for piger og kvinder, der fra 1960 og fremefter har fået opsat spiral eller er blevet udsat for anden antikonception eller sterilisation uden gyldigt og informeret samtykke, og som ikke er omfattet af godtgørelsesord-

ningen efter lovforslag nr. L 11, 2025-2026, 2. samling, om antikonceptionssagen i Grønland, og

- at iværksætte en uvildig, tværfaglig ekspertudredning af omfanget og karakteren af antikonceptionsindgreb uden gyldigt og informeret samtykke over for kvinder og piger i Danmark fra 1960 og frem.

Bemærkninger til forslaget

Ordningen skal som udgangspunkt svare til ordningen efter lovforslag nr. L 11, 2025-2026, 2. samling, herunder med et skattefrit godtgørelsesbeløb på 300.000 kr. pr. kvinde, lempelige dokumentationskrav og administration ved Patientstatningen.

Folketinget pålægger samtidig regeringen senest i indeværende folketingsår at iværksætte en uvildig tværfaglig ekspertudredning af omfanget og karakteren af antikonceptionsindgreb uden gyldigt og informeret samtykke over for kvinder og piger i Danmark fra 1960 og frem. Udredningen skal afgive en foreløbig status senest 12 måneder efter nedsættelsen og afsluttes senest 24 måneder efter nedsættelsen. Regeringen skal på baggrund af udredningen tage stilling til, om godtgørelsesordningens personkreds eller vilkår skal udvides eller justeres. Iværksættelsen af godtgørelsesordningen må ikke afvente den afsluttende udredning.

1. Formål

Forslaget har to formål. For det første skal kvinder, der i Danmark blev udsat for samme type grundlæggende krænkelse som de berørte grønlandske kvinder – et indgreb i deres reproduktive selvbestemmelse uden gyldigt og informeret samtykke – have adgang til en tilsvarende godtgørelse. For det andet skal omfanget af sådanne hændelser i Danmark undersøges systematisk og uvildigt.

Forslagsstillerne finder, at statens anerkendelse af en krænkelse ikke bør afhænge af kvindens etniske baggrund. Den grønlandske sag har sin egen historiske og koloniale sammenhæng, som ikke må udviskes. Men hvis en kvinde i Danmark har fået oplagt spiral, er blevet steriliseret eller har modtaget anden antikonception uden et gyldigt og informeret samtykke, er der ligeledes tale om et alvorligt indgreb i hendes krop, integritet og ret til selvbestemmelse.

2. Baggrund

Med L 11, forslag til lov om godtgørelsesordning for kvinder omfattet af antikonceptionssagen (spiralsagen) i Grønland i perioden 1960-1991, blev der foreslået en individuel godtgørelse på 300.000 kr. til kvinder, der opfylder ordningens betingelser. Ordningen administreres af Patientstatningen og er udformet med meget lempelige dokumentationskrav, fordi journaler og andre oplysninger efter så mange år kan være mangelfulde eller bortkomne.

I sundhedsministerens svar på L 11, spm. 29, af 17. august 2026 afviste ministeren at yde teknisk bistand til et ændringsforslag om at lade danske kvinder, der havde oplevet tilsvarende krænkelse, være omfattet. Begrundelsen var, at ønsket lå uden for den politiske aftale af 10. december 2025. Dette beslutningsforslag tager derfor særskilt stilling til den gruppe, som ikke er omfattet af L 11.

Den menneskeretlige ekspertundersøgelse af antikonceptionssagen i Kalaallit Nunaat anfører, at forfatterne ikke havde modtaget oplysninger, der tydede på, at danske kvinder og piger rutinemæssigt blev udsat for den samme frem-

gangsmåde som inuitkvinder og -piger. Det er en vigtig konstatering, men den er ikke en udredning af praksis i Danmark og udelukker ikke, at enkelte danske kvinder eller særlige grupper blev udsat for antikonception uden samtykke. Netop derfor er der behov for en særskilt undersøgelse.

3. Godtgørelsesordningen

Godtgørelsesordningen bør omfatte kvinder, der fra 1960 og frem i Danmark har været udsat for oplægning af spiral, anden længerevarende antikonception, medicinsk antikonception eller sterilisation uden gyldigt og informeret samtykke. Formuleringen »i Danmark« anvendes for at undgå et uklart statsborger- eller etnicitetskriterium. Den tilsigtede personkreds er de kvinder og piger, der ikke omfattes af L 11, fordi hændelsen og deres tilknytning falder uden for den grønlandske ordning.

Ved vurderingen af samtykke skal der tages hensyn til den berørtes alder, modenhed, eventuelle handicap, institutionsanbringelse, afhængighedsforhold og sproglige forudsætninger og den information, der faktisk blev givet. Tavshed, manglende fysisk modstand eller et formelt samtykke afgivet uden tilstrækkelig information bør ikke i sig selv anses for et gyldigt og informeret samtykke.

Ordningen skal tage udgangspunkt i de samme hovedvilkår som L 11: et fast skattefrit beløb på 300.000 kr. pr. kvinde, en enkel ansøgningsprocedure, en ansøgningsperiode på mindst 2 år og lempelige dokumentationskrav. Kvindens egen sammenhængende forklaring skal kunne tillægges betydelig vægt, navnlig hvor journalmateriale ikke længere findes. Det må ikke komme ansøgeren til skade, at myndigheder eller institutioner ikke har bevaret relevante oplysninger.

Godtgørelsen skal ikke udelukke et almindeligt erstatningskrav for dokumenteret personskaade. Der bør dog ikke ske dobbeltkompensation for samme forhold. Beløb, der allerede er udbetalt som godtgørelse for den samme krænkelse, kan derfor indgå ved opgørelsen. Regeringen bør endvidere sikre, at godtgørelsen ikke reducerer sociale ydelser eller andre indkomst- og formueafhængige ydelser.

Det er afgørende, at udbetaling til kvinder, hvis forhold allerede kan sandsynliggøres, ikke udsættes, indtil ekspertudredningen er afsluttet. Udredningen skal supplere ordningen, afdække mørketal og give grundlag for efterfølgende justeringer.

4. Den uvildige ekspertudredning

Udredningen skal som minimum belyse

- omfanget af spiraloplægninger, sterilisationer og andre antikonceptionsindgreb uden gyldigt og informeret samtykke fra 1960 og frem, herunder et så kvalificeret skøn som muligt over antallet af berørte kvinder og hændelser,
- hvilke grupper der særlig kan have været udsat, herunder mindreårige, kvinder med handicap, psykiatriske patienter

ter, institutionsanbragte, kvinder under særfor sorgen og kvinder i forbindelse med abort, fødsel eller anden behandling,

- om der fandtes centrale eller lokale politikker, instrukser, incitamenter, rutiner eller faglige normer, som øgede risikoen for indgreb uden samtykke,
- hvordan kravene til information og samtykke blev forstået og praktiseret i de forskellige perioder, og om praksis var i overensstemmelse med datidens ret og faglige standarder samt Danmarks menneskeretlige forpligtelser,
- de fysiske, psykiske, sociale og familiemæssige følger for de berørte og
- behovet for yderligere oprejsning, støtte, journaladgang, rådgivning, undskyldning eller institutionelle ændringer.

Ekspertgruppen bør sammensættes tværfagligt med kompetencer inden for historie, gynækologi og reproduktiv sundhed, jura og menneskerettigheder, medicinsk etik, arkiv- og registerforskning, psykologi og handicapområdet. Repræsentanter for berørte kvinder og relevante organisationer skal inddrages i fastlæggelsen af kommissoriet og høres løbende, uden at dette svækker ekspertgruppens uafhængighed.

Undersøgelsen skal kunne gennemgå statslige, regionale, kommunale og private arkiver samt relevante patientjournaler og registre inden for rammerne af databeskyttelsesreglerne. Regeringen skal straks sikre, at materiale, der kan være relevant, ikke kasseres. Der skal etableres en fortrolig og traumeinformeret mulighed for, at kvinder, pårørende og tidligere ansatte kan afgive beretninger. Deltagelse i udredningen må ikke være en betingelse for at søge godtgørelse.

Den foreløbige status efter 12 måneder skal navnlig redegøre for fundne kilder, foreløbige mønstre og grupper, som hurtigt bør omfattes eller opsøges. Den endelige rapport skal offentliggøres i en tilgængelig form, samtidig med at personfølsomme oplysninger beskyttes.

5. Forholdet til den grønlandske antikonceptionssag

Forslaget ændrer ikke ved, at antikonceptionssagen i Grønland har en særlig historisk, politisk og menneskeretlig karakter. Den grønlandske udredning beskriver bl.a. en etnisk differentieret tilgang og et markant omfang. En dansk ordning og udredning skal ikke relativere denne historie, men sikre, at staten også tager ansvar for sammenlignelige individuelle krænkelse berørt i Danmark.

6. Tidsplan

Regeringen skal fremsætte lovforslag om godtgørelsesordningen i folketingsåret 2026-27. Ekspertudredningen skal iværksættes senest den 1. juni 2027 og afgive en foreløbig status senest 12 måneder efter nedsættelsen og en endelig rapport senest 24 måneder efter nedsættelsen. Regeringen skal senest 6 måneder efter den endelige rapport over for Folketinget redegøre for opfølgningen.

7. Økonomiske og administrative konsekvenser

Antallet af berettigede kvinder kendes ikke og er netop et af de forhold, som udredningen skal belyse. De samlede udgifter til godtgørelser kan derfor ikke opgøres på forhånd. De afhænger af antallet af ansøgninger og afgørelser. Hertil kommer udgifter til administration i Patienterstatningen, opsøgende information, rådgivning og den tidsbegrænsede ekspertudredning. Regeringen forudsættes at indarbejde de nødvendige bevillinger i finansloven og at oplyse et foreløbigt skøn i forbindelse med lovforslaget.

8. Kilder og inspirationsgrundlag

- L 11, forslag til lov om godtgørelsesordning for kvinder omfattet af antikonceptionssagen (spiralsagen) i Grønland i perioden 1960-1991, Folketinget 2025-26, 2. samling.
- Sundhedsministerens svar af 24. august 2026 på spørgsmål 29 til L 11 stillet efter ønske fra Alex Ahrendtsen (DF).
- »Final Independent Report into the Human Rights Aspects of Contraceptive Practices in Kalaallit Nunaat Since 1960«, Dalee Sambo Dorrough Miriam Cullen, 2026, Grønlandsudvalget alm. del - bilag 45, Folketinget 2025-26, 2. samling, navnlig pkt. 120-121 og 147.
- »Spiralsagen – i juridisk, psykologisk og inter-sektionelt perspektiv«, Jonas Christoffersen og Jensine Nedergaard, 2026 Grønlandsudvalget alm. del - bilag 45, Folketinget 2025-26, 2. samling.
- Projektbeskrivelse og fagfællebedømmelser vedrørende ekspertundersøgelsen af de menneskeretlige aspekter af antikonceptionssagen, Grønlandsudvalget alm. del - bilag 45, Folketinget 2025-26, 2. samling.

Skriftlig fremsættelse

Mette Thiesen (DF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om godtgørelse til og en uvildig udredning om danske kvinder udsat for antikonception uden samtykke.

(Beslutningsforslag nr. B 21)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.